

ZSIGMOND CSABA

## A vadon élő állatok és növények illegális kereskedelme és a pénzmosás<sup>1</sup>

### A vadon élő állatok és növények illegális kereskedelme, mint a szervezett bűnözés egyik területe

Az egyes vadon élő fajok gazdasági célú kizsákmányolása nem új keletű jelenség, egyes közösségek fennmaradása szempontjából kulcsfontosságú volt,<sup>2</sup> azonban mára olyan méreteket öltött a felelőtlen és túlzott vadászat, hogy jelentősen felgyorsította egyes fajok kihalását.

Az utóbbi évtizedekben a globális szinten megvalósuló védett állat- és növényfajok illegális kereskedelme súlyosan veszélyezteti a biodiverzitást,<sup>3</sup> melynek jelentős mértékű károsodása az emberi környezet teljes pusztulását okozhatja. A tevékenység globális, komoly fenyegetéseket rejt. Egyes nemzetközi közösségek és nemzetközi szervezetek (UNODC, Interpol, Europol, EU) már több évtizede felhívják a figyelmet arra, hogy a vadvilági bűncselekmények a biodiverzitás veszélyeztetésén kívül hozzájárulnak a klímaváltozáshoz, veszélyeztetik az emberi egészséget, egyes országok gazdaságára és nemzetbiztonságára is hatással lehetnek.<sup>4</sup> Mindezek felül az ezzel foglalkozó bűnözők óriási hasznot húzhatnak ebből.

Felismerve a nagy anyagi haszon lehetőségét, e globális bűnözési formában a nemzetközi szervezett bűnözés egyre nagyobb részt vállal,<sup>5</sup> ami tovább fokozza veszélyességét. A fen-

<sup>1</sup> A TKP2021-NVA-18 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzetközi Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

<sup>2</sup> SZIEBIG O. J. (2018): A vadvilági bűncselekmény mint a transznacionális szervezett bűnözés egyik formája [Wildlife crime as a type of transnational organised crime]. In *Acta Universitatis Szegediensis: forum: acta juridica et politica* (Vol. 8, No. 1, 347–364).

<sup>3</sup> ROSEN, G. E. – SMITH, K. F. (2010): Summarizing the Evidence on the International Trade in Illegal Wildlife. *EcoHealth*, 7(1), 24–32. <https://doi.org/10.1007/s10393-010-0317-y>.

<sup>4</sup> PÁDÁR Z. – NOGEL M. – KOVÁCS G. – GÁRDONYI G. – ZENKE P. (2022): A vadvilági bűnözés sajátos kriminalisztikai kihívásai Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 70(9), 1727–1748. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.9.1>.

<sup>5</sup> INTERPOL. (2015). *Environmental crime and its convergence with other serious crimes*. Interpol Lyon. file:///C:/Users/user/Downloads/INTERPOL%20Strategic%20Report%20-%20Environmental%20Crime%20and%20

tiéken túlmenően óriási károkat okoz a világgazdaságban, mivel olyan súlyos bűncselekmények is kapcsolódhatnak hozzá, mint a vesztegetés,<sup>6</sup> pénzmosás,<sup>7</sup> mely bűncselekmények egyes államok stabilitását jelentősen aláássák.<sup>8</sup>

Számos nemzetközi szervezet jelentése hozza összefüggésbe a vadon élő állatok kereskedelmét a pénzmosással<sup>9,10</sup>, de ezenkívül jellemző, hogy a vadon élő állatokkal való legális kereskedelem adja a bázisát a más súlyos bűncselekményekből származó pénzek (mint például a nemzetközi drogkereskedelem) tisztára mosására.<sup>11</sup> Az egyik első jelentős bűnügy, amiben a nemzetközi

legális állatkereskedelmet fedésként használták a kábítószerkereskedelemből származó pénzek tisztára mosására, egy Miami-ban működő kábítószer-szindikátus ügye volt, melyet a Corba 9 nemzetközi rendészeti művelet során tártak fel. A legális állatkereskedelemtől kiderült, hogy tökéletes fedezetet, konspirációt biztosított a kábítószer-kereskedelemből. Olyan virágnyelvet használtak a szervezet tagjai például, hogy „kérek három kakadut”, ami annyit jelentett, hogy három kilogramm kokaint rendeltek, vagy a „három kis tarajos kakadu” három uncia mennyiséget takart. Az eset jól szemlélteti, hogy a szindikátus hogyan használta a legális vadon élő állatokkal foglalkozó vállalkozást konspirációs célokra, ezenkívül pénzmosási célokra is kiválóan alkalmas volt az offshore céggé váló bejegyzett gazdasági társaság.

Egy másik esetben egy faipari cég tulajdonosával állapodott meg egy bűnszervezet vezetője a kábítószer-kereskedelemből származó pénzek tisztára mosására. A kábítószer értékesítéséből származó bevételt a faipari cég tulajdonosa kapta meg, majd a drogkereskedőknek csekkeket állított ki, melyek fedezetét a faipari kereskedésből származó legális bankszámlákon helyezték el. Az illegális pénz így a legális úton szerzett pénzzel keveredett, és a faipari cég vezetője a tisztára mosott pénz 13%-át kapta meg. Szintén a faiparban való pénzmosásra

its%20Convergence%20with%20other%20Serious%20Crimes.pdf (letöltés: 2023.11.17.).

<sup>6</sup> VAN UHM, D. P. – MORETO, W. D. (2017): Corruption within the Illegal Wildlife Trade: A Symbiotic and Antithetical Enterprise. *The British Journal of Criminology*. <https://doi.org/10.1093/bjc/azx032>.

<sup>7</sup> VIOLLAZ, J. – GRAHAM, J. – LANTSMAN, L. (2018): Using script analysis to understand the financial crimes involved in wildlife trafficking. *Crime, Law and Social Change*, 69(5), 595–614. <https://doi.org/10.1007/s10611-017-9725-z>.

<sup>8</sup> WYATT, T. (2013a): *Wildlife trafficking: A deconstruction of the crime, the victims, and the offenders*. <http://site.ebrary.com/id/10859908>.

<sup>9</sup> EUROPOL. (2013). *SOCTA 2013: EU serious and organised crime threat assessment*. EUROPOL, <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2013> (letöltés: 2023.11.17.).

<sup>10</sup> UNODC (szerk.) (2010): *The globalization of crime: A transnational organized crime threat assessment*. UNODC. <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/tocta-2010.html> (letöltés: 2023.11.17.).

<sup>11</sup> INTERPOL, & UNEP. (2016). *Strategic report environment, peace and security a convergence of threats*. <https://globalpact.informea.org/sites/default/files/documents/MON-091234.pdf> (letöltés: 2023.11.17.).

példa, hogy néhány drogbáró Kolumbiában és Panamában a kokain termesztéséből eredő hasznot legitim faipari vállalatokon keresztül mossá tisztára. Egy panamai faipari cég tulajdonosa a kokaincsempészetből származó nyereség egy százalékát kapta meg, amiért a bevételét yavizai (Panama) cégén keresztül mosta tisztára.

## A pénzmosásról általában

A pénzmosás az a folyamat, amelynek során törvényes vállalkozásokon keresztül az illegális pénzeket, amelyek korábbi bűncselekményekből, például kábítószer-kereskedelemből, sikkasztásból és terrorizmusfinanszírozásból vagy esetünkben illegális vadvilági kereskedelemből származnak, legálissá konvertálják. A bűnözők mindennek elérése érdekében különféle módszereket alkalmaznak, például fedőcégeket hoznak létre, illegális pénzeszközöket kevernek legitim pénzeszközökkel, és offshore számlákat használnak. Annak látszatát akarják kelteni, hogy a piszkos pénz legitim forrásból származik, így próbálják meg elkerülni a bűnüldöző szervek figyelmét és felismerhetetlenné tenni a bűncselekményből származó pénz valódi eredetét.

Az EUROPOL honlapján található információk szerint a világ GDP-jének 2–5%-át mossák tisztára évente, ami körülbelül 715 milliárd EUR körüli összeget tesz ki.<sup>12</sup>

Meg kell említeni, hogy a pénzmosás – mivel célja a „könnyen szerzett” jövedelemből származó vagyon eredetének eltitkítása – gyakran 30–40%-os veszteséggel jár.<sup>13</sup>

A pénzmosás folyamata három szakaszra bontható: elhelyezés, rétegzés és integráció.

A legnehezebb és legkockázatosabb rész az elhelyezés. Ennek során a legnagyobb az esély arra, hogy a vagyon bűnös eredete, az illegális forrás, vagy a vagyont elhelyező bűnöző lelepleződik. Ebben a szakaszban gyakran használnak strómant. Gyakran a pénz tisztára mosása is ebben a szakaszban következik be, pl. fedővállalkozások segítségével. A rétegzés során már különböző tranzakciók segítségével teljesen leválasztják a bűnözőről a vagyont.<sup>14</sup> Sokszor országokon és kontinenseken keresztül zajló folyamat, mely nagyban megnehezíti a bűnüldöző hatóságok munkáját.<sup>15</sup> Az utolsó szakasz az integrálás, amikor már egyáltalán nem lehet a legális jövedelemtől szétválasztani az illegális vagyont.<sup>16</sup>

## A pénzmosás mint eszköz a vadon

<sup>12</sup> EUROPOL <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/economic-crime/money-laundering> (letöltés: 2023.11.17).

<sup>13</sup> SZENDREI F. (2018): A szervezett bűnözés gazdasági háttere és a pénzmosás. Magyar Rendészet, 18. évfolyam 5. szám, 77–91.

<sup>14</sup> Zéman Z. – Hegedűs M. (2023). Pénzmosás mint negatív gazdasági tényező az Európai Unióban. *Belügyi Szemle*, 71(5), 885–904.

<sup>15</sup> Gál István László (2007). *A pénzmosás hatályos büntetőjogi szabályozása Magyarországon* (Doctoral dissertation, PhD-értékezés PTE-AJK Büntetőjogi Tanszék).

<sup>16</sup> ZÉMAN ZOLTÁN – HEGEDŰS MIHÁLY: i. m. 890.

## Élő állat- és növényfajok illegális kereskedelméből származó jövedelem tisztára mosására

A vadon élő állatok és növények illegális kereskedelme, mint transznacionális szervezett bűnözői tevékenység évente több milliárd dollár bevételt termel. Az illegális bevételek elrejtése és tisztára mosása érdekében igyekeznek kihasználni a pénzügyi és azon kívüli szektor gyengeségeit, és az így szerzett bevételt tisztára mossák.<sup>17</sup> A hatóságok gyakran nem tudják ezeket az illegális pénzmozgásokat nyomon követni, így még ha a nemzetközi illegális kereskedelemmel foglalkozó szervezett bűnözői csoportok egy részét felderítik, a tevékenységből származó vagyont nem sikerül lefoglalni, és a pénzmosásban részt vevő személyeket felelősségre vonni. Az ENSZ Közgyűlése többször is foglalkozott a védett állat- és növényfajok nemzetközi illegális kereskedelmével és a pénzmosás problémájával, és több határozatot is elfogadott. Egyik nem régi, 2019 szeptemberében kiadott felhívásában felszólította arra az ENSZ tagállamait, hogy „a nemzeti jogszabályokat szükség szerint módosítsák annak érdekében, hogy az illegális vadkereskedelemmel szemben hatékonyan fel tudjanak lépni, ami mára a pénzmosás egyik alapvető alpbűncselekménye lett” (ENSZ Közgyűlés 73/343. határozat).

A pénzmosás elleni hatékony fellépés több okból szükséges: egyrészt a bűnös úton szerzett vagyon, a bevétel lefoglalása miatt, másrészt az illegális úton szerzett pénz követése lehetővé teszi a szervezett bűnözői csoportok különböző vezetőinek, finanszírozóinak felderítését és felelősségre vonását, illetve az eredményes felderítések visszatartó erővel bírhatnak azáltal, hogy az enyhe lebukás veszélye, a jövedelmezőség mítosza leomlik.

Ebben a cikkben a védett állat- és növényfajok nemzetközi illegális kereskedelmét és az abból származó bevételek tisztára mosásának jellemzőit, technikáját vizsgálom sikeresen felderített bűnügyekről nyilvánosan közzétett jelentések alapján, illetve fő forrásként szolgált még a Financial Actions Taxforce (FATF) 2020 júniusában e témában kiadott, angol nyelven írt jelentése.

A vadon élő állatok és növények illegális kereskedelmével kapcsolatos pénzügyi műveletek jellemzői

Ha a vadon élő állatok és növények illegális kereskedelméhez kapcsolódó pénzmosás elleni hatékony fellépést akarjuk megalapozni, az első probléma, amivel szembesülünk, hogy nehéz az ebből a tevékenységből származó pontos haszon megbecslése, és így annak meghatározása, milyen összegű pénzt mosnak tisztára a bűnözők. A lefoglalási adatok ugyanis adhatnak valami alapot, azonban ez az adat csupán egy szegmensét képviseli a tényleges bevételnek<sup>18</sup> (FATF, 2020). Az egyik módszer melynek segítségével az országok megkísérlik az illegális bevétel mértékét meghatározni, hogy a legális, bejelentett engedély ke-

<sup>17</sup> FATF. (2020). *Money Laundering and the Illegal Wildlife Trade*. Financial Action Task Force. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Environmentalcrime/Money-laundering-wildlife-trade.html> (letöltés: 2023.11.17).

<sup>18</sup> FATF i. m.

reteit veszik alapul, és ahhoz mérten becsülik meg a mennyiséget. Globálisan évente 7 és 23 milliárd dollár mennyiségűre becsülik az illegális vadkereskedelemből származó hasznot,<sup>19</sup> másik megközelítés szerint az ebből származó bevétel nagyjából egynegyede a legális vadkereskedelemből származó jövedelemnek.<sup>20</sup> A pontos meghatározás nehézkes, abban az azonban egyetértenek a nemzetközi szervezetek, hogy évente több milliárd dollár illegális nyereség származhat e tevékenységből. Szintén tény, hogy az illegális kereskedelem más formáihoz hasonlóan jelentős árkülönbőség van egy-egy termék vonatkozásában a forrás és a célországban, és így az ellátási láncolatban szereplő elkövetőknél (orvvadászoktól a kereskedőktől) jelentkező haszon is jelentősen eltérhet.

Jól példázzák ezt az alábbi adatok is:

Üvegangolna: az európai üvegangolna fekete piaci ára a forrásországokban Európában 300 és 500 USD között van kilogrammonként. Az ázsiai célországokban már 1500 és 6000 USD között mozog, vagyis a haszon akár tízszeres is lehet.

Egy EUROPOL-adat szerint 2018-ban és 2019-ben a rendészeti szervek lefoglaltak összesen 5789 kg csempésztett üvegangolnát, melyek kg-ja 2153 USD, vagyis a csempésztett áru összértéke a 12,5 millió USD-t is elérheti.

Elefántcsont: míg az elefántokra vadászó orvvadászok 200 USD-t vagy kevesebbet kaphatnak kg-ként, addig a célországokban 500 és 1000 USD-t is elérheti a haszon (azaz 150–400%-os). Megjegyzendő, hogy az elefántcsont fekete piaci ára jelentősen zuhant, mivel több ország teljes tilalmat vezetett be az elefántcsont-kereskedelemből (USA, Kína stb.). Vietnám, Kína és Szingapúr 2019 márciusa és júliusa között 25,3 tonna elefántcsontot foglalt le három konténerben, melynek értéke kb. 12,5–24 millió USD lehet.

Orrszarvútülök: ennek ára elérheti a 65 000 USD-t évente, de az USA hatóságai szerint leginkább 9000 USD-ért értékesítik. Egy jelentés szerint 2016 és 2017 között a bűnözők nagyjából 4500 darab orrszarvútülköt szállítottak, melynek értéke 79 és 292 millió USD között van.

Tobzoskapikkely: míg az orvvadászok 2,5 és 9 USD-t kapnak egy kilogramm tobzoskapikkelyért, addig a célországban ez elérheti a 700 USD-t is akár, ami 2100 és 7600%-os hasznot is jelenthet. A hatóságok 2016 és 2019 között 206,4 tonna tobzoska pikkelyt foglaltak le, 52 lefoglalást jelentett ez, és ennek értéke 41–144 millió USD bevételt, jelenthet a célországokban működő bünszervezeteknek.

Az FATF már említett 2020-as jelentése szerint e tevékenységből származó bevételek jelentős része és így a bűnös úton szerzett vagyon abba az országba kerül, és a pénzmosás is innen indul ki, ahol a szervezett bűnözői csoportok vezetői, irányítói élnek, és tevékenykednek (ezek általában a célországok, vagy azzal szomszédos országok). Azonban bűnös úton keletkező bevétel és a hozzá kapcsolódó pénzmosás nemcsak a célországban és a láncolat végén keletkezik, hanem előfordul az ellátási lánc más szakaszaiban is, így keletkezhet az orvvadászoknál, a csempészeknél a szállítás során, de ugyanígy ha

korruptációs kapcsolatok állnak fenn akár a cél- vagy tranzitországokban a hatósági személyekkel, akkor ezen korrupt hivatalos személyeknél is jelentkezik bevétel, és amennyiben az elér egy jelentősebb mértéket, szükségessé válhat annak tisztára mosása. Ezenkívül a szervezett bűnözői csoportok vezetői folyamatosan be is fektetnek a bevételből a forrásországokba (a bűnös úton szerzett nyereséget investálják vissza) annak érdekében, hogy fedezzék a bűnös tevékenység anyagi terheit (pl. rakományok szállításának költségei, csempészéshez használt járművek).

Bár minden egyes szervezett bűnözői csoport jellemzőit tekintve eltérő lehet, azonban általában elterjedt, hogy a vezető szerepet betöltő személyek nem maguk vesznek részt a védett állat- vagy növényfaj beszerzésében, vagy annak felügyeletében, hanem jellemzően a forrásországban élő, a helyi viszonyokat jól ismerő közvetítők, akik felügyelik, koordinálják vagy adott esetben irányítják az orvvadászok munkáját. Ezért a szervezetnek mind az orvvadászok, mind pedig a közvetítők felé készpénzt kell biztosítani, finanszírozandó a költségeiket, és biztosítani részükre a személyes juttatásokat, illetve már a forrásországokban szükségessé válhat fedővállalkozások létrehozása, ezen keresztül pénzmosás a tevékenység és a már helyben jelentkező bevétel fedezésére. Megfigyelhető, hogy gyakran nem a professzionális harmadik felekre, pénzmosókra bízják a pénz tisztára mosását.

Jellemző még a szállítási szakaszra, hogy a bünszervezetek a forrásország leplezése és a lebukás minimalizálása érdekében harmadik országokba irányítják a szállítmányokat (ez jellemzően a nagy tételekre jellemző, pl. elefántcsont), ahol a hajókat átrakodják, új fuvarlevelet töltenek ki, és fedővállalkozások, fedőcégek nevére zajlik a szállítás. A nyomozó hatóságok azonosították, hogy ilyenkor jellemzően készpénzt, mobil alkalmazásokat, és a közösségi médiát használják, és közvetítőkön keresztül fizetik a felmerülő költségeket a bünszervezetek.

Gyakran használnak készpénzt a bünszervezetek az illegális tevékenység során, de ezenkívül számtalan technikát dolgoztak ki az illegális bevétel leplezésére. A bünszervezetek gyakran használják fel a bűnözésből eredő pénz elhelyezési és rétegzési szakaszában a hivatalos pénzügyi szektort. Több ország beszámolt arról, hogy a bűnözők készpénzt helyeznek el strómanok nevére lévő bankszámlákon kölcsön vagy egyéb kifizetések jogcímen.

Annak érdekében, hogy a pénz feladója és címzettje rejtve maradjon, a pénzmosásban ismert „mule account”-t (öszvér számla) használnak, illetve olyan alacsony értékű tranzakciókat, melyek még nem érik el egy adott országban a pénzintézetek bejelentési kötelezettségének mértékét. Az „öszvér számla” lényege, hogy vagy megtévesztéssel, vagy kényszer, fenyegetés alkalmazásával vesznek rá arra valakit, hogy a részére korábban utalt összeget továbbutalja egy további bankszámlára, vagy bankszámlákra több kisebb részletben. Ilyen esetekben jellemzően a számla tulajdonosa részesedést is kap.

Az FATF<sup>21</sup> jelentésében kiemeli, hogy egyes bünszervezetek olyan fedővállalkozásokat vesznek igénybe, amelyek pl. műanyag, fa vagy fagyasztott termékek forgalmazásával, import-export tevékenységgel foglalkoznak, és mellette rejtve végzik az illegális tevékenységet, melynek bevételét a fedővállalkozáshoz könyvelhetik el. Másik példája a fedőcégekkel való

<sup>19</sup> Interpol, & unep. (2016). Strategic report environment, peace and security a convergence of threats. <https://globalpact.informea.org/sites/default/files/documents/MON-091234.pdf> (letöltés: 2023.11.17.),

<sup>20</sup> Van Uhm, D. (2016). Illegal Wildlife Trade to the EU and Harms to the World. In *Environmental Crime in Transnational Context*.

<sup>21</sup> FATF i. m.

visszaélésnek, amikor a legális vadkereskedelemmel (állatpreparálással, vadon élő állatok tenyésztésével) foglalkozó cégek, üzletek, vagy akár állatkertek, hagyományos orvoslással foglalkozó vállalkozások mögé bújtatva végzik a nemzetközi illegális kereskedelmet, és azon keresztül mossák tisztára a pénzt.

A legálisan működő állatkereskedéseket, magán állatkerteket, farmokat, vadsparkokat, gyakran használják az illegális kereskedők a tiltott módon, engedély nélkül befogott védett állatok legalizálására, tisztára mosására (például Ázsiában és Amerikában), mivel ezek az intézmények rendelkeznek engedéllyel a védett élő állatok kereskedelmére, szállítására. Jelen-tős összegű az ehhez kapcsolódó pénzügyi tevékenység. Az ilyen típusú „tisztára mosás” ellen csak akkor tudnak a hatóságok eredményesen fellépni, ha fokozott figyelemmel kísérik az engedéllyel rendelkező kisállat-kereskedelemmel foglalkozó vállalkozások tevékenységét.

## Fedővállalkozások szerepe az illegális állatkereskedelemből származó pénz tisztára mosására

Mind a forrás-, mind pedig a célországban működtetnek fedővállalkozásokat e tevékenységgel foglalkozó bűnözők, melynek segítségével a legális árukereskedelem mögé bújtatják az illegális állatkereskedelmet, és az abból származó jövedelmet. Az alábbi példák bizonyítják, hogy Kenyában és Indonéziában hogyan használják ki a fedőcégeket, fedővállalkozásokat az illegális toboszka- és elefántcsont-kereskedők a bevétel legalizálására.

Az indonéz hatóságok 2018-ban derítettek fel egy nagy kiterjedésű bűnszervezetet, melynek nagyjából 9 millió USD bevétele volt évente toboszkapikkelyek illegális kereskedelméből 2012 és 2017 között. A bűnszervezet vezetői legálisan működő halászati cég (amely fantom volt) működését használták fel a bűnös úton szerzett bevétel tisztára mosására, különböző fiktív számlákkal igazolták az illegális kereskedelemből származó profitot.<sup>22</sup>

Thaiföldön és Szingapúrban 2015 májusa és áprilisa között 2 esetben összesen 6,8 tonna elefántcsontot foglaltak le a hatóságok, melyeket Mombasa kikötőjéből szállítottak. A további felderítés és pénzügyi nyomozás során sikerült azonosítani, hogy a bűnszervezet legális teakereskedelemmel foglalkozó társaságot alapított kenyai székhellyel, mely cég mögött valós kereskedelmi tevékenység nem létezett, az csupán azt a célt szolgálta, hogy az illegális bevételeket legalizálni tudják. Ezenkívül a teaszállítással foglalkozó cég konténereket is bérelt melyekben tulajdonképpen a csempészárut szállították ki a forrásországból.<sup>23</sup>

## Ingtalan és luxuscikkek vásárlása

A pénzmosás integrációs szakaszában jellemző, hogy a bűnszervezetek tagjai és vezetői nagy értékű árucikkeket például luxusingatlanokat, luxusjárműveket vásárolnak. Mindez rá-

mutat arra, hogy a nem pénzügyi szolgáltatóknak (ingatlanügynökök, ügyvédek) milyen nagy szerepe van az illegális állatkereskedelemből származó bevételek felderítésében.<sup>24</sup>

Egy 12 tagú dél-afrikai bűnszervezet egyes tagjai orvvadászatokon vettek részt. Bizonyítottan hét orrszarvút ejtettek el, illetve 14 orrszarvútülköt adtak el. Ezenkívül különböző rablásokat és lakásbetöréseket követtek el, illetve korrupciós kapcsolatok tartottak fent. A szervezet vezetője egy volt rendőrtiszt, aki a nemzeti park vezetőjét megvesztegette. A tagok a bejövő illegális jövedelme 1 millió USD készpénz formájában jelentkezett, melyből luxuscikkek és luxusingatlanokat vásároltak.

Egy másik ügyben az indonéz hatóságok egy rendőrtisztet (M. A. H.) vádoltak azzal, hogy vadvilági bűncselekményeket és pénzmosást követett el, mivel 70 példány tatu (301,5 kg) csempészetében vett részt. (Egy tatu példány kg-onként 37 USD, míg bőrének 137 USD kg-ja). A nyomozók a gyanúsított sógorának számláján találtak 525 000 USD-t, mely összeg a védett példányok illegális értékesítéséből származott. M. A. H. megkérte sógorát, hogy nyisson egy takarékszámítót, melynek betétkönyvét magánál tartotta. 2017-ben 20 000 USD-t utalt sógora számlájáról a sajátjára, 13 000 USD-t felesége számlájára, és 12 000 USD-t sógora számlájára. Ezenkívül felvett 41 000 USD-t készpénzben ATM-en keresztül, melyből különböző értékű tárgyakat (autókat, luxus ruhákat és ékszereket) vásárolt. Amikor 2017 októberében bátyját letartóztatták (aki bűntársa volt a bűncselekmények elkövetésében), megpróbálta elleplezni, eltüntetni a tulajdonában álló luxuscikkek, vagyontárgyak illegális eredetét. Például egyik barátját, D. A.-t arra kérte, hogy írjanak egy fiktív szerződést és állítsanak ki egy fiktív számlát arról, mintha a tulajdonában álló autót D. A.-nak adta volna el. Mindezek után D. A. továbbadta az autót harmadik félnek, és az eladásból származó pénzt két másik, M. A. H. ellenőrzése, de nem a nevében lévő számlára utalták, majd M. A. H. ezt a pénzt felvette, és arany ékszereket vásárolt belőle.

Mielőtt M. A. H.-t őrizetbe vették volna, eladta a házát Y. A.-nak 70 000 USD-ért, célja az volt, hogy az ingatlan zár alá vételét megakadályozza. A valóságban Y. A. jóval piaci ár alatt, csak 41 000 USD-t fizetett, és a kapott készpénzt M. A. H. igyekezett pénzmosással elrejteni a hatóságok elől. Végül M. A. H.-t a bíróság pénzmosás miatt mondta ki bűnösnek, és 2 év szabadságvesztésre és 55 000 USD pénzbüntetésre ítélte.<sup>25</sup>

## A bankrendszeren kívüli pénz- vagy értékátutalási szolgáltatások (Money Value Transfer System)

A bűnözők egyre inkább kihasználják ezeket a rendszereket a pénzmozgások láthatatlanná tétele érdekében. Ilyen például a „hawala” és más hasonló szolgáltatás, melyek a fizetési eszközök átutalását biztosítják, a banki rendszeren kívül. Gyakran egy-egy földrajzi régióhoz kapcsolódnak, mint pl. a „hundi” (Pakisztán), vagy a „fei chen” (Kína).

<sup>22</sup> FATF i. m.

<sup>23</sup> FATF i. m.

<sup>24</sup> FATF i. m.

<sup>25</sup> FATF i. m.

A pénz gyakorlatilag anélkül vándorol, hogy fizikailag átlépné a határokat. Például egy az Amerikai Egyesült Államokban folyamatban volt nyomozás feltárta, hogy 2015–2016-ban hogyan mozgott a pénz egy elefántcsonttal és orrszarvútülökkel illegálisan kereskedő bűnszervezet vezetői között Uganda és Kína között a „fei chen” rendszeren keresztül.<sup>26</sup>

## Új technológiák kihasználása

Az új technológiai vívmányok kiemelt szerepet töltenek be a nemzetközi illegális vadkereskedelemben az eladók és vevők közötti kommunikációban és azonosíthatatlan utalásokban. Nagy szerep jut a különböző titkosított kommunikációs platformoknak, illegális közösségi oldalaknak, illetve a „darkweb”-nek. Az online értékesítésen kívül a pénzüsszegek gyors utalása is problémát jelent. Afrikán belül mobiltelefonos fizetési rendszereket mobil alkalmazásokat használnak.<sup>27</sup>

A dél-afrikai nyomozó hatóságok két személyt tartóztattak le a védett állat- és növényfajok illegális kereskedelmének gyanúja miatt. A két személynél házkutatást tartottak, melynek során 6400 USD készpénzt, illetve 1 millió USD értékű iTunes kártyákat (95 csomag kártya, csomagonként 75 kártyát tartalmaztak). Az egyik gyanúsított elismerte, hogy átlagosan 30 kg orrszarvútülköt értékesített évente.<sup>28</sup>

Az illegális kereskedelemről származó pénzen iTune ajándékkártyákat vásároltak, amelyeken vagy online vásároltak, vagy azokat pénzbeli értékükre váltották vissza. Az iTunes kártyák nagy előnye, hogy bárki vásárolhat belőle bármennyit készpénzért anélkül, hogy megkérdeznék a személyazonosságát, vagy azt, hogy honnan származik a pénz, utána viszont névtelenül tud vásárolni online, vagy akár készpénzre visszaváltani.

Nagy népszerűségnek örvendenek a különböző mobil alkalmazások is, melyet a védett állat- és növényfajok nemzetközi illegális kereskedelme és a pénzmosás elősegítésére használnak ki.

Egy délkelet-ázsiai országban végrehajtott akció során 2018-ban tetten értek egy „üzletembert”, aki illegálisan kereskedett

különböző védett állatokból származó termékekkel (pl. elefántcsont). A termékeket Kínában és Vietnámban árusította online platformokon, a vevők pedig mobil fizetési alkalmazásokon keresztül fizettek részére.<sup>29</sup>

## Összegzés

A cikkemben kifejtettem mit takar a vadon élő állat- és növényfajok illegális kereskedelme, és annak milyen kiemelt veszélyei lehetnek a társadalomra, illetve egyes országok, térségek biztonságára. Ebből kifolyólag kifejtettem, hogy az egyik kiemelt veszélye az, hogy a magas illegális bevételre tekintettel a pénzmosás szükségszerűen kapcsolódik e tevékenységhez, ami további – elsősorban gazdasági – kockázatokat rejt. Továbbá a releváns nemzetközi szakirodalom segítségével bemutattam a vadon élő állat- és növényfajok illegális kereskedelméhez kapcsolódó különböző pénzmosási technikákat, melyek nagyrészt a bankrendszer megkerülésével zajlanak. A legnagyobb nehézség felderítési szempontból az, hogy a bemutatott pénzmosási technikák sok esetben országhatárokon keresztül biztosítják az illegális jövedelem tisztára mosását, így tüntetve el a vagyon illegális eredetét a nemzeti bünyügyi hatóságok előtt. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy az említett vadon élő állat- és növényfajok illegális kereskedelméhez kapcsolódó pénzmosási technikáknál ugyanolyan problémákkal néznek szembe a hatóságok, mint más bűncselekményekhez kapcsolódó pénzmosásoknál: itt is találkozhatunk fedőcégekkel, strómanokkal, az ún. „hawala” hálózattal, vagy akár a legújabb technikák alkalmazásával (iTune kártyák).

Mindezek rámutatnak arra, hogy a bünyügyi hatóságok hatékony munkájának nélkülözhetetlen elemei a gyors és hatékony nemzetközi információcserre, illetve a legújabb technikák folyamatos nyomon követése.

<sup>26</sup> FATF i. m.

<sup>27</sup> FATF i. m.

<sup>28</sup> FATF i. m.

<sup>29</sup> FATF i. m.